

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สำหรับกลอน สำนวน

เรียนรู้วรรณคดีผ่านโครงงาน

เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๑),(๒)

ครูผู้สอน ครูวิชุดา กลิ่นจกกล

เรื่อง รสถ้อย รสคำ

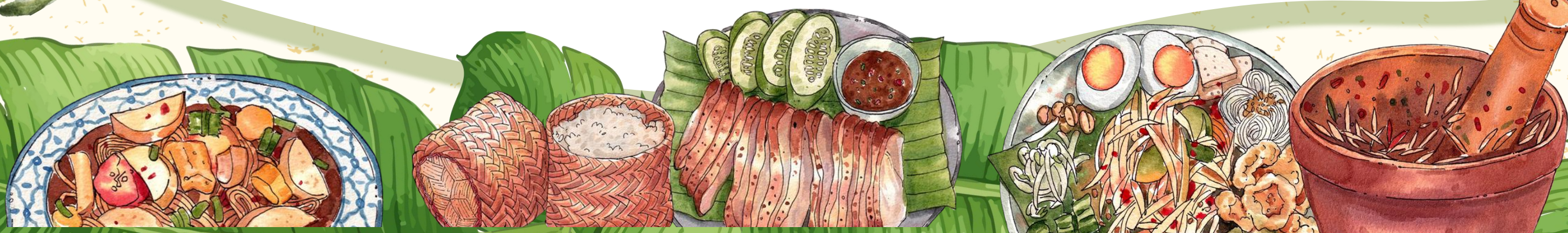
ตำรารสไทย (๑),(๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ตอบคำถามจากวรรณคดีเรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานได้
๒. เขียนสรุปความรู้และถอดคำประพันธ์จากวรรณคดี เรื่อง กาพย์เห่ ชมเครื่องคาวหวาน เป็นร้อยแก้วได้อย่างมีลำดับความคิด และภาษาชัดเจน
๓. สะท้อนคุณค่าของวรรณคดีเรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานได้

คำถามชวนคิด

ถ้าให้นักเรียนเลือกของคาวหรือ
ของหวานจานโปรดที่ชอบมากที่สุด
นักเรียนจะเลือกอะไร เพราะอะไร

คำถามชวนคิด

นักเรียนเคยสังเกตหรือไม่ว่า อาหาร
ไทยไม่ได้มีแค่รสชาติที่อร่อย แต่ยังมี
ความงดงามในชื่อและวิธีเรียบเรียงคำ
อีกด้วย

ศึกษาใบความรู้

เรื่อง รสอร่อย รสคำ

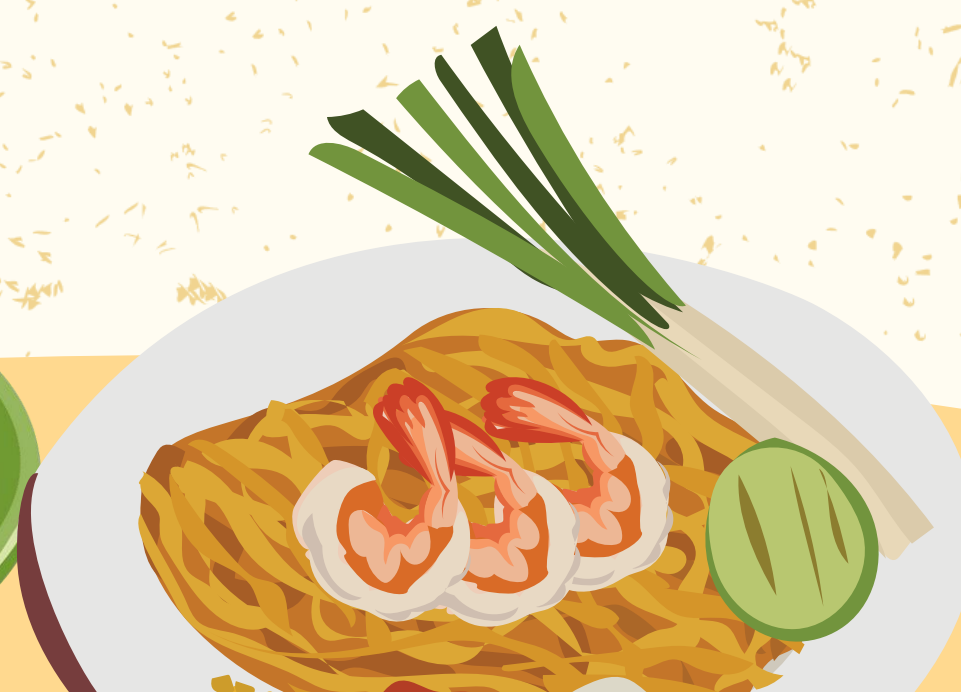
ลำรสไทย (๑),(๒)

ใบความรู้

เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๑), (๒)

ใบความรู้เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๑) (๒)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สำนักรส รสคำ ล้ำรสไทย (๑) (๒)
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ - ๒ เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๑) (๒)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งพรรณนาอาหารคาวหวาน ผลไม้หลากชนิด ทั้งรูปลักษณะ สีกลิ่น วิธีการตกแต่งอย่างวิจิตร โดยถ่ายทอดผ่านชั้นเชิงทางด้านวรรณศิลป์ได้อย่างไพเราะคมคาย และยังสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ ของผู้คนในสมัยรัชกาลที่ ๒ อีกด้วย

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงพระราชนิพนธ์ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพื่อชมสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ด้วยทรงมีความสามารถเป็นเลิศในการปรุงเครื่องเสวย และเพื่อใช้เป็นบทเพลงเรือเสด็จประพาสส่วนพระองค์ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ใช้ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานในการเห่เรือของทางราชการคู่กับบทเห่เรือของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

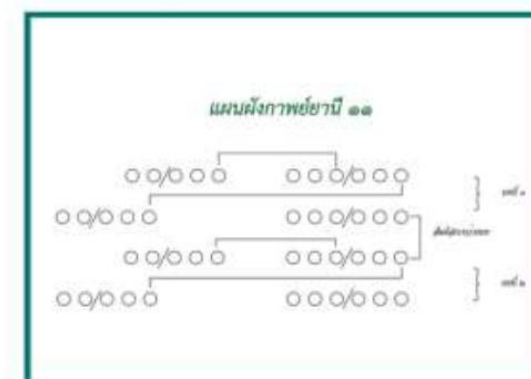
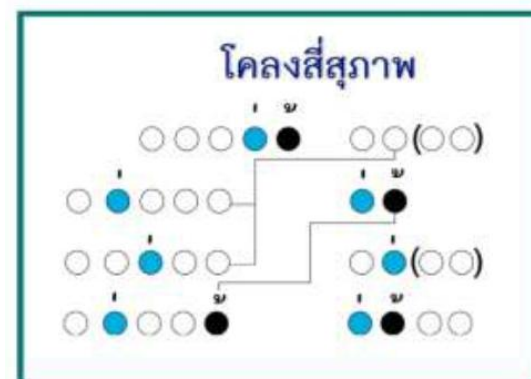
ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๒ แห่งราชวงศ์จักรี ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระองค์มีพระอัจฉริยภาพทางด้านวรรณศิลป์ พระราชนิพนธ์หลายเรื่องมีความประณีตงดงามในเชิงอักษรศาสตร์ เช่น รามเกียรติ์ อุนรุท อิเหนา สังข์ทอง และสามารถนำไปผสมผสานกับนาฏยศาสตร์และดุริยางคศาสตร์ พระองค์ทรงฟื้นฟูการแสดงละครโขน การขับร้อง และดนตรี ให้มีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องจนเป็นที่นิยมสืบมา จึงทรงได้รับการเทิดพระเกียรติจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ในฐานะทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก และรัฐบาลไทยกำหนดให้วันคล้ายวันพระราชสมภพ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็นวันศิลปินแห่งชาติจนถึงทุกวันนี้

ลักษณะคำประพันธ์

ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานแต่งเป็นภาพย์เห่หรือภาพย์ท้อโคลง ประกอบด้วย โคลงสี่สุภาพและภาพย์ยานี ๑๑ โดยมีโคลงสี่สุภาพ ๑ บท เป็นบทนำหรือบทขึ้นต้น แล้วตามด้วยภาพย์ยานี ๑๑ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับโคลงบทนำ

ใบความรู้

เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๑),(๒)

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีเนื้อความพรรณนาอาหารคาวหวานและผลไม้แต่ละชนิด ดังต่อไปนี้

เห่ชมเครื่องคาว

มีสมัน ยำใหญ่ ตับเหล็กลวก หมูแนม ก้อยกุ้ง แงงเทโพ น้ำยา แงงอ่อม ข้าวหุงเครื่องเทศ แงงคั่วส้ม หมูป่าใส่ระกำ ปลาเนื้อ ลำเตี้ยง หรุ่ม รังนก ไตปลา แสร้งว่า

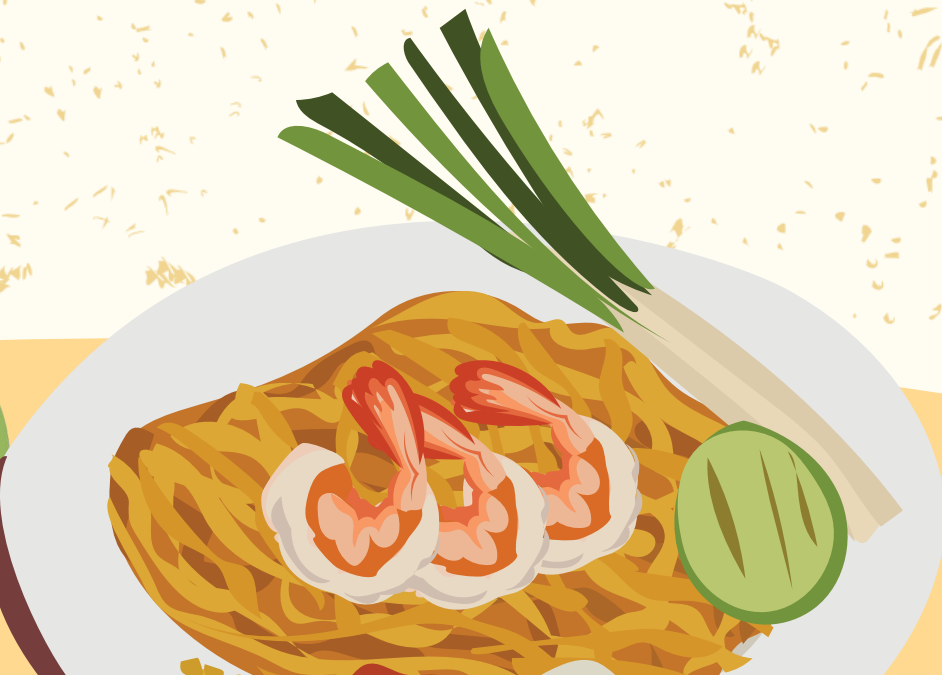
เห่ชมผลไม้

ผลชิด ลูกตาล ลูกจาก มะปราง มะม่วง ลิ่นจี ลูกพลับ น้อยหน้า ผลเกต ทับทิม ทูเรียน ลางสาด เงาะ สละ

เห่ชมเครื่องหวาน

ข้าวเหนียวสังขยา ชำหริ่ม ลำเจียก มัศกอด ลุดดี ขนมะจีบ ขนมะเทียน ทองหยิบ ขนมะฝง รังไร ทองหยอด ทองม้วน จำมงกุฏ บัวลอย ช่อม่วง ฝอยทอง

อาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้ที่ปรากฏในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน สามารถเล่าเรื่องราวได้มากมาย ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสภาพบ้านเมือง ทำให้ภูมิใจในเอกลักษณ์ของอาหารไทยที่มีความงดงามวิจิตร ละเอียดอ่อน และพิถีพิถัน ในทุกขั้นตอนการทำ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้กับบุคคลใกล้ชิดหรือคนในสังคมให้เห็นถึงความประณีตในการปรุงอาหารของคนไทย

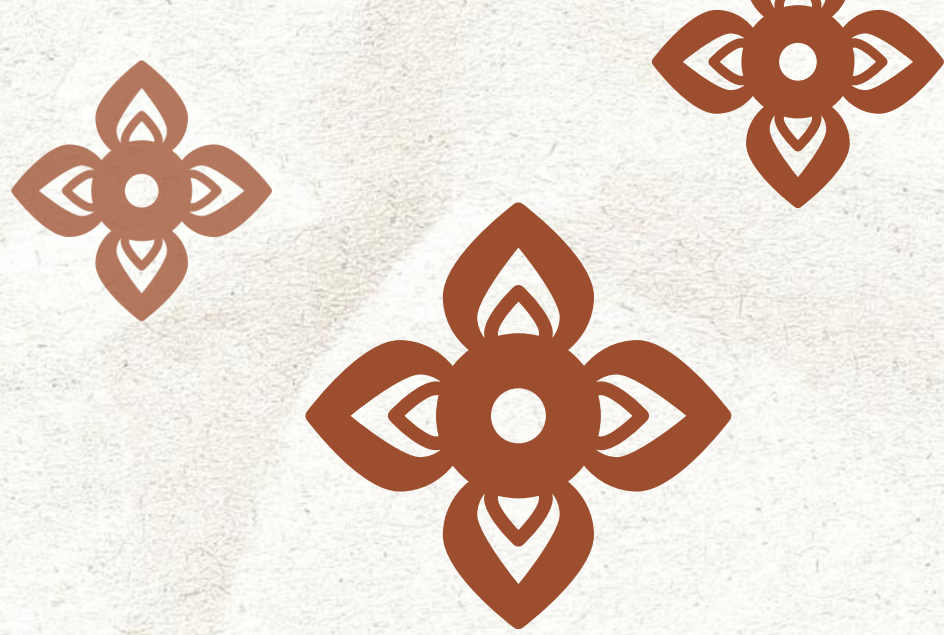

ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน เป็นพระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งพรรณนาอาหาร
คาวหวาน ผลไม้หลากชนิด ทั้งรูปลักษณ์ สี สัน วิธีการตกแต่ง
อย่างวิจิตร โดยถ่ายทอดผ่านชั้นเชิงทางด้านวรรณศิลป์ได้
อย่างไพเราะคมคาย และยังสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่
ของผู้คนในสมัยรัชกาลที่ ๒ อีกด้วย

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงพระราชนิพนธ์ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพื่อชมสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ด้วยทรงมีความสามารถเป็นเลิศในการประดิษฐ์เครื่องเสวย และเพื่อใช้เป็นบทเพลงเรือเสด็จประพาสส่วนพระองค์ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ใช้กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานในการเห่เรือของทางราชการคู่กับบทเห่เรือของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๒ แห่งราชวงศ์จักรี ทรง
พระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๓๑๐
เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช

ประวัติผู้แต่ง

พระองค์มีพระอัจฉริยภาพทางด้านวรรณศิลป์ พระราชนิพนธ์หลายเรื่องมีความประณีตงดงามในเชิงอักษรศาสตร์ เช่น รามเกียรติ์ อุณรุท อิเหนา สังข์ทอง และสามารถนำไปผสมผสานกับนาฏยศาสตร์และดุริยางคศาสตร์ พระองค์ทรงฟื้นฟูการแสดงละครโขน การขับร้อง และดนตรี ให้มีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องจนเป็นที่นิยมสืบมา

ประวัติผู้แต่ง

จังหวัดได้รับการเทิดพระเกียรติจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ในฐานะทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก และรัฐบาลไทยกำหนดให้วันคล้ายวันพระราชสมภพ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็น **วันศิลปินแห่งชาติ** จนถึงทุกวันนี้

ลักษณะคำประพันธ์

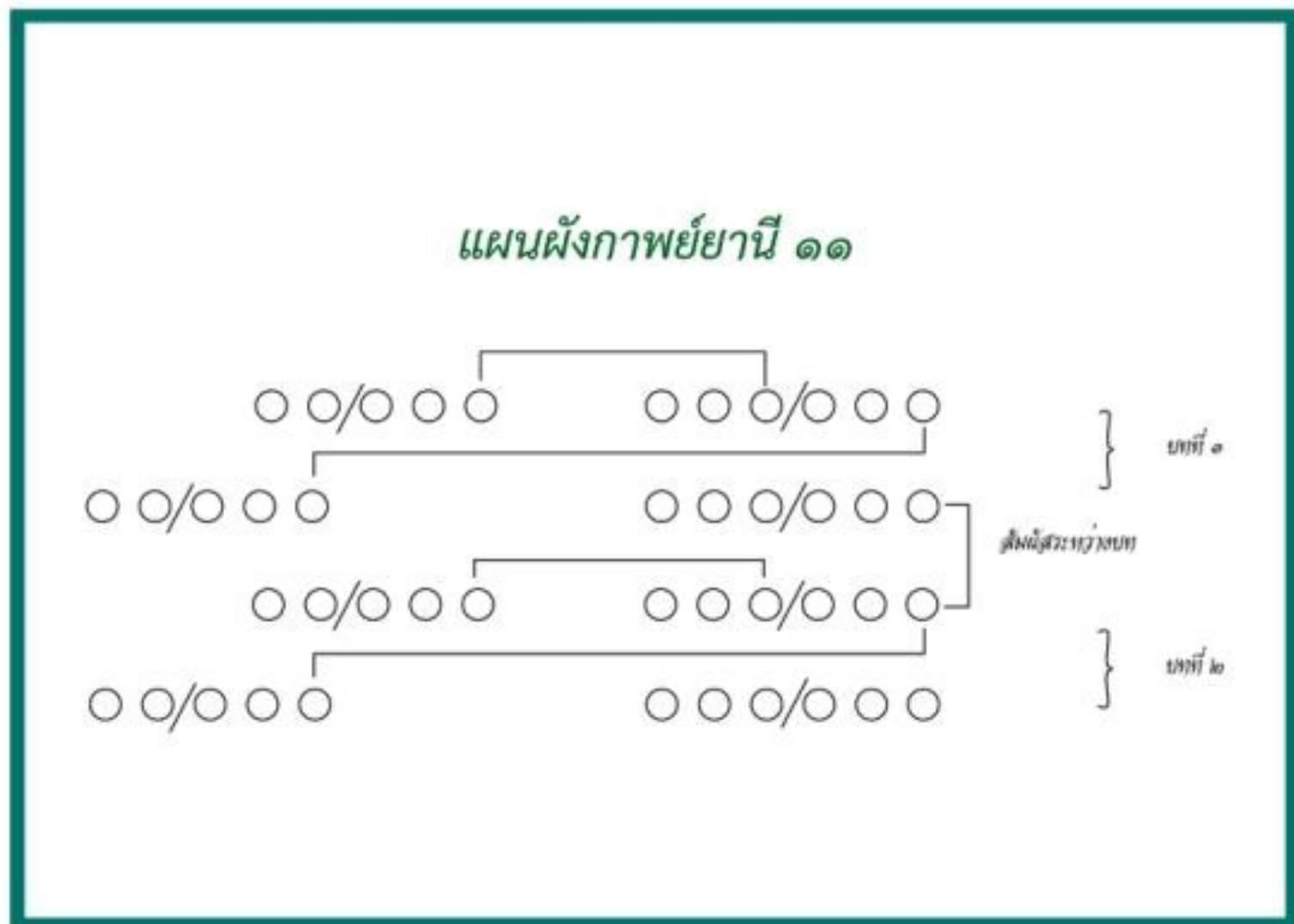
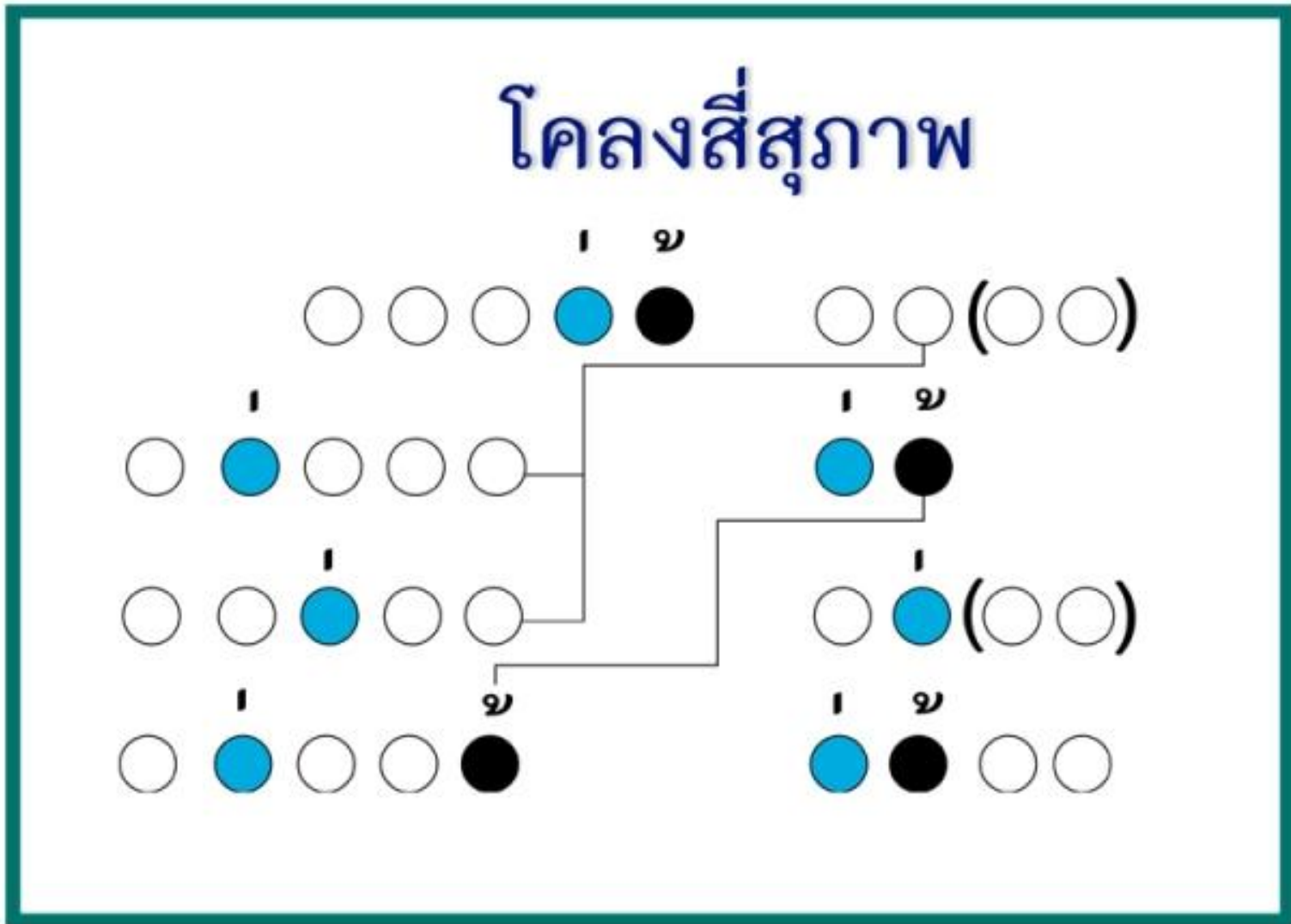

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานแต่งเป็นกาพย์เห่หรือ
กาพย์ห่อโคลง ประกอบด้วย โคลงสี่สุภาพและ
กาพย์ยานี ๑๑ โดยมีโคลงสี่สุภาพ ๑ บท เป็นบทนำ
หรือบทขึ้นต้น แล้วตามด้วยกาพย์ยานี ๑๑ ที่มีเนื้อหา
สอดคล้องกับโคลงบทนำ

ลักษณะคำประพันธ์

เนื้อเรือ่งย่อ

ภาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์
ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
มีเนื้อความพรรณนาอาหารคาวหวานและผลไม้

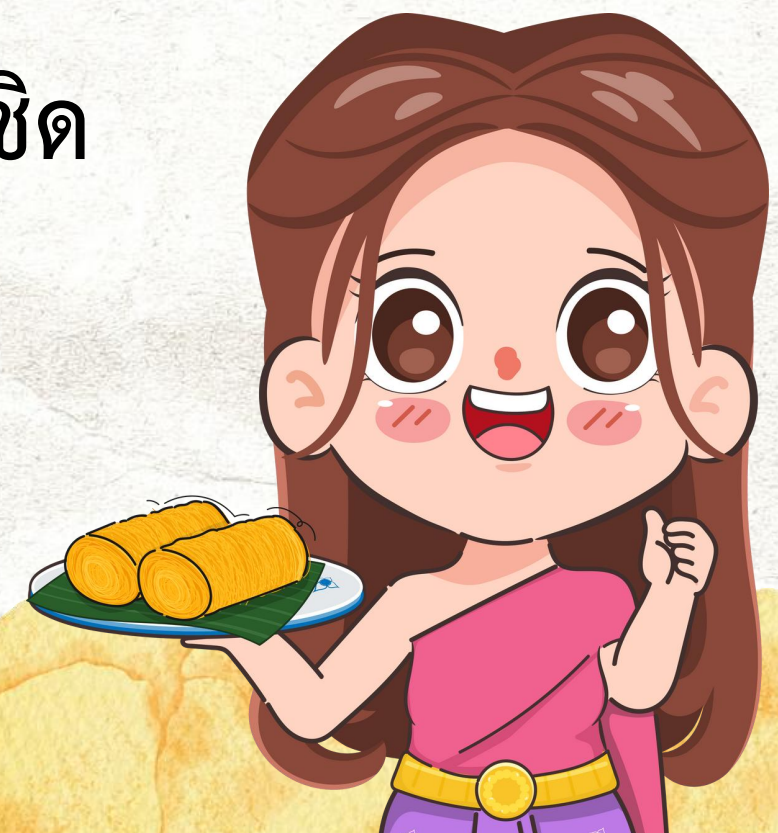

เนื้อเรื่องย่อ

อาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้ที่ปรากฏในภาพให้ชมเครื่องคาวหวาน สามารถเล่าเรื่องราวได้มากมาย ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสภาพบ้านเมือง ทำให้ภูมิใจในเอกลักษณ์ของอาหารไทยที่มีความงดงามวิจิตร ละเอียดย่อย และพิถีพิถัน ในทุกขั้นตอนการทำ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้กับบุคคลใกล้ชิด หรือคนในสังคมให้เห็นถึงความประณีตในการปรุงอาหารของคนไทย

การปฏิบัติกิจกรรม

กิจกรรมคู่

นักเรียนทำแผ่นพับสรุปความรู้จากวรรณคดีเรื่อง
กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน โดยให้นักเรียนจัดทำแผ่นพับ
ขนาด A4 จำนวน ๑ แผ่น โดยสรุปเนื้อหาและแสดงความ
เข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดี เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
ให้มีความถูกต้อง สวยงามน่าสนใจและสร้างสรรค์

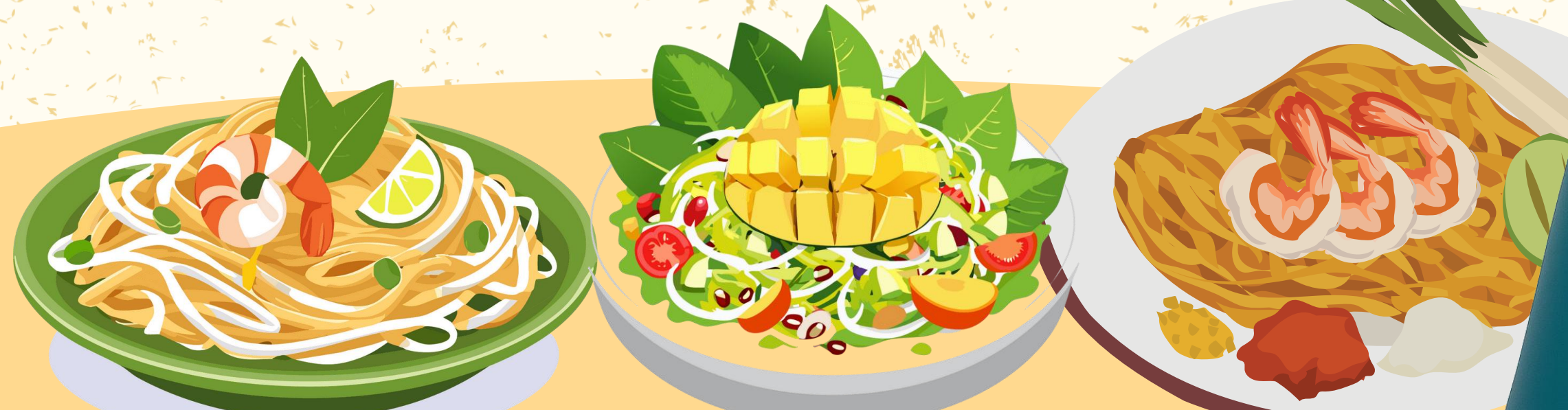

การบ้าน

ใบงานเรื่อง

ร้อยรสกลอน ถอดคำภาพให้ชม

เครื่องคาวหวาน

ลงมือทำ จดจำได้

กิจกรรมคู่

นักเรียนจับคู่กัน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาเลือกบัตรคำบทประพันธ์ ภาพยนตร์เห่ชมเครื่องคาวหวานคนละ ๑ ใบ โดยในบัตรคำจะมีบทประพันธ์อยู่ ให้นักเรียนแต่ละคู่ระดมความคิดร่วมกันถอดคำประพันธ์จากการอ่านวรรณคดีเรื่อง ภาพยนตร์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พร้อมเขียนลงในใบงานเรื่อง ร้อยรสกลอน ถอดคำภาพยนตร์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ตัวอย่างบัตรคำ

มันมันแกงแก้วตา หอมขี้หรั่งสร้อนแรง
ช่ายโคได้กลิ่นแกง แรงอยากให้ฝืนหา

หมูแนมแหลมเลิศรส พร้อมพริกสดใบทองกลาง
พิศห่อเห็นรางซาง ห่างห่อหวานป่วนใจไทย

ยำใหญ่ใส่สารพัด วางจานจัดหลายเหลือตรา
รสดีด้วยน้ำปลา ญี่ปุ่นล้ำช้ำยวนใจ

ก้อยกุ้งปรุงประทีน วางถึงลิ้นคั้นแคโดย
รสทิพย์หีบมาโปรย ฤจะเปรียบเทียบทันขวัญ

ดับเหล็กลาวกล่อนต้ม เจื่อน้ำส้มโรยพริกไทย
โอชาจะหาไหน ไม่มีเทียบเปรียบมือนาง

เทพีพินเนื้อท้อง เป็นมันย่องล่องลอยมัน
นำชดสครามครัน ของสวรรค์เสวยรมย์

ใบงาน

เรื่อง ร้อยรสกลอน ถอดคำ ภาพย์แห่งชมเครื่องคาวหวาน

ใบงานเรื่อง ร้อยรสกลอน ถอดคำภาพย์แห่งชมเครื่องคาวหวาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สรรบกลอน สำนวนจริง เรียนรู้วรรณคดีผ่านโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รสถ้อย รสคำ ล้ำรสไทย (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง : ให้ถอดความจากบทประพันธ์ที่นักเรียนได้จากเรื่องภาพย์แห่งชมเครื่องคาวหวาน

บทประพันธ์ที่นักเรียนได้

ถอดความจากบทประพันธ์

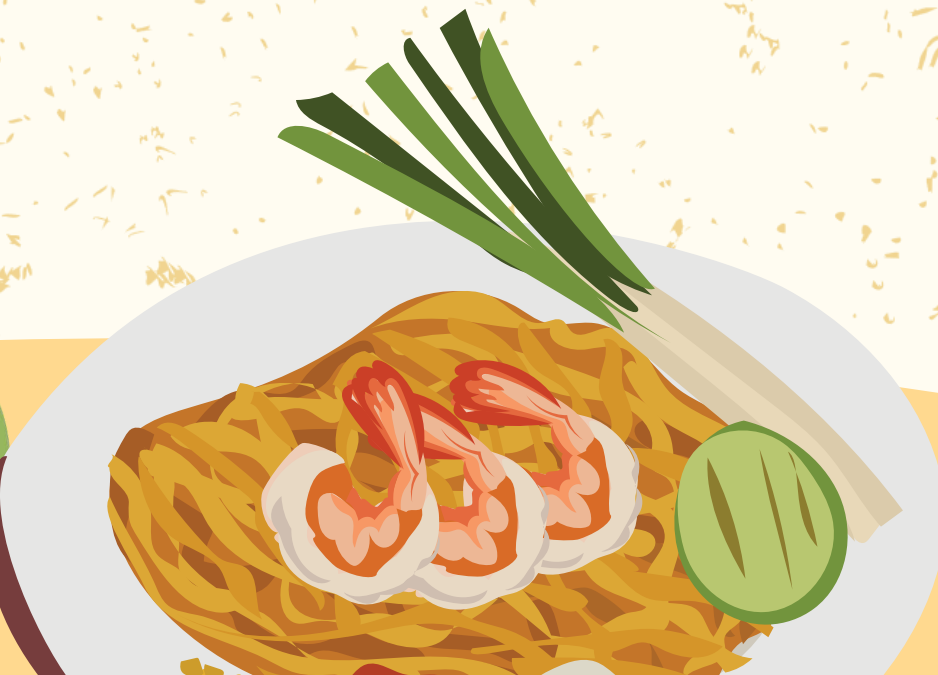

คำถามชวนคิด

จากการที่นักเรียนศึกษาความรู้ใน
ชั่วโมงนี้ นักเรียนคิดว่าวรรณคดีเรื่อง
กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน มีคุณค่า
และความสำคัญอย่างไร

คำถามชวนคิด

เฉลย วรรณคดีเรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานมีคุณค่าในด้านภาษาและวรรณศิลป์ที่งดงาม รวมถึงสะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรมด้านอาหาร และความประณีตของคนไทยในอดีตอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นวรรณคดีที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และอนุรักษ์ไว้

คำไหน ใช้ถูก

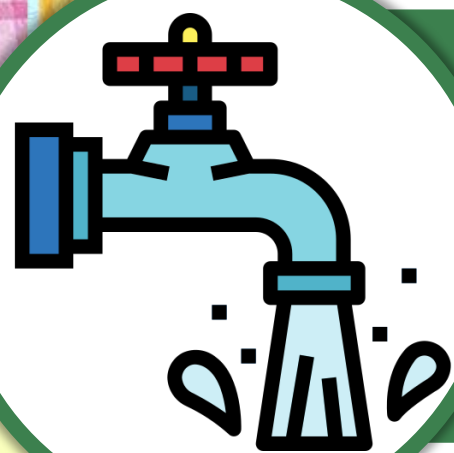

น้ำปะปา

น้ำประปา

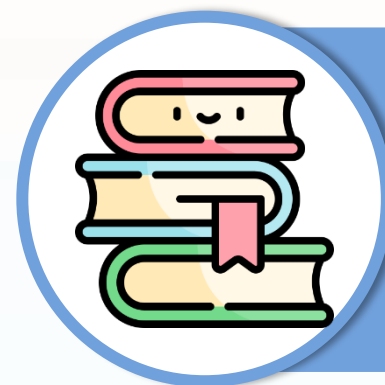

น้ำประปา

น. น้ำที่ผ่านกระบวนการทำให้สะอาดปราศจากเชื้อโรค แล้วจ่ายไปให้ประชาชนบริโภคใช้สอย.

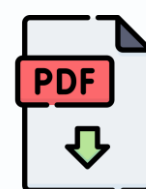
แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/> พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

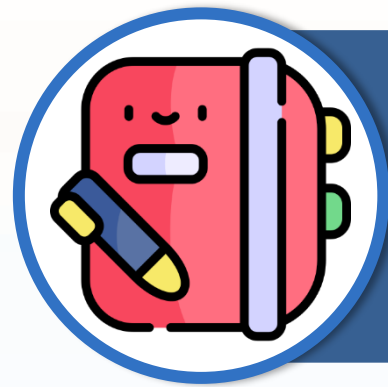

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง แต่งภาพยี่ล้าคำ
รำพันรสไทย (๑),(๒)

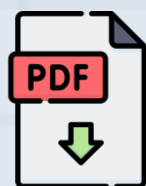

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้เรื่อง แต่งภาพย์ลำคำ รำพันรสไทย (๑),(๒)
๒. ใบงานเรื่อง แต่งภาพย์ลำคำ รำพันรสไทย (๑),(๒)

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑